

Üniversite Gençliğinin TikTok Kullanımı: Duygusal ve Sosyal Yalnızlık ile TikTok Bağımlılığı Arasındaki İlişki

The Use of TikTok by University Youth: The Relationship Between Emotional and Social Loneliness and TikTok Addiction

Şükrü BALCI*
Tuğçe Esin AKGÜL**
Fatma Kübra ASTAM***

Öz

Sosyal ağlarda çeşitli platformlarda farklı amaçlarla varlık gösteren bireylerin problemli sosyal medya kullanım davranışlarını açıklamak amacıyla disiplinler arası çalışmalar yürütülmektedir. Sosyal medya kullanımı bilinçsiz ve aşırı olduğunda, bu davranış türü bağımlılık olarak değerlendirilmektedir. Davranışsal bağımlılık ise birçok psikolojik değişkenle ilişkilendirilerek açıklanmaktadır. Bu çalışmada TikTok, diğer sosyal medya platformlarından ayrılan özellikleriyle, problemli bir çevrim içi davranış olarak bağımlılık ve duygusal ile sosyal yalnızlık perspektifinde incelenmiştir. Bu kapsamda araştırma, duygusal ve sosyal yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmayı ve dijital bağımlılık farkındalığına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Gerçekleştirilen saha araştırmasında veriler, Eskişehir'de öğrenim gören 550 üniversite öğrencisinden (Anadolu Üniversitesi, Osmangazi Üniversitesi ve Eskişehir Teknik Üniversitesi) yüz yüze anket tekniği kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın sonucunda cinsiyete göre farklılaşma olduğu tespit edilmiş, erkeklerin sosyal yalnızlık ve duygusal aile yalnızlığı ortalamalarının kadınlara oranla daha fazla olduğu bulgulanmış, kişinin yalnızlığının ise TikTok bağımlılığında belirleyici olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: TikTok, TikTok Bağımlılığı, Yalnızlık, Duygusal Yalnızlık, Sosyal Yalnızlık

* Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Konya, Türkiye, E-posta: sukubalci@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0477-0622

** Öğr. Gör. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Osmaniye, Türkiye, E-posta: tesinakgul@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6790-0420

*** Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Basın ve Yayın Ana Bilim Dalı, Eskişehir, Türkiye, E-posta: fatmakubraastam@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5056-4558
Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Etik Kurulundan 21.12.2022 tarihli E-428314 sayılı kararı gereğince Etik Kurul Onayı alınarak yürütülmüştür.

Abstract

Interdisciplinary studies are being conducted to explain problematic social media usage behaviors exhibited by individuals across various platforms in social networks. When social media usage becomes unconscious and excessive, this behavior is evaluated as addiction. Behavioral addiction is explained by associating it with numerous psychological variables. In this study, TikTok has been examined in terms of addiction as a problematic online behavior and from the perspectives of emotional as well as social loneliness, highlighting its distinguishing features from other social media platforms. Accordingly, the research aims to uncover the effects of emotional and social loneliness on TikTok addiction and contribute to digital addiction awareness. Data from a field study involving 550 university students (from Anadolu University, Osmangazi University, and Eskişehir Technical University) in Eskişehir were collected using face-to-face survey technique. The results of the study revealed gender differences, indicating that men tend to exhibit higher levels of social loneliness and emotional family loneliness compared to women, with an observed significance in determining loneliness as a factor in TikTok addiction.

Keywords: TikTok, TikTok Addiction, Loneliness, Emotional Loneliness, Social Loneliness

Giriş

Sosyal medyanın hızla değişen dinamiklerinde özellikle gençler arasında dünya çapında giderek artan ilgiye sahip bir platform olarak TikTok, araştırmacılar için yeni bir keşif alanı sunmaktadır. Bireyler genellikle TikTok'u kendini ifade etme, arşivleme, sosyal etkileşim ile kaçış (Omar & Dequan, 2020), gerçekçilik, karizma, faaliyet geliştirme, topluluk oluşturma, çoğunluk etkisi, etkileşim, göz atma ve çeşitlilik arayışı, oyun/eğlence doyumunu (Vaterlaus & Winter, 2021) motivasyonları temelinde; gençler ise bilgi edinme, iletişim, eğlence, sosyalleşme, boş zamanları değerlendirme, rahatlama ve stresten uzaklaşma ve kaçış gibi motivasyonlarla (Yetkiner & Öztürk, 2020) kullanmaktadır. Sosyal medya kullanımı ile TikTok kullanım motivasyonlarında öne çıkan "gerçeklerden kaçış" motivasyonu arasındaki korelasyon TikTok'un izlenme süreleriyle artan popülaritesini görünür kılmaktadır (Göksu vd., 2022, s. 14).

TikTok'un popülaritesinin artması aynı zamanda onu bağımlılık yaratan sosyal ağlardan biri haline getirmiştir (Smith & Short, 2022). TikTok, sosyal medya kullanıcılarına giriş yapmadan video izleme olanağı sunarak diğer platformlardan ayrılmaktadır. Öncelikli olarak uygulamanın akış düzeni özellikle bireysel kullanıcılar için özenle seçilmiş içerik dizgisini içermekte ve "Sizin İçin" sekmesinde kullanıcıların kendilerine özel sunulan içerikleri tüketmesine teşvik etmektedir. TikTok'un algoritması bir videonun ne sıklıkta görüntülediği, paylaşıldığı, beğenildiği ve yorumlandığına bağlı olarak akışı hızlı bir şekilde devam ettirmektedir. Diğer bir ifadeyle TikTok'un kullanıcı tercihleri sezgisel olarak değerlendirilmekte, kullanıcılar videoyu sonlanana kadar izlediğinde benzer içerikler akışa düşmekte ve daha fazlasına ulaşmak için ağda dolaşılmasına neden olmaktadır. Ancak ifade edilen bu sezgisel ilerleyiş TikTok'ta yalnızca robotik seçimlerin olduğu anlamına gelmemekte, içerikleri düzenleyen ve ön plana çıkmasına karar veren yaratıcı bir ekip mekanizmasının da işlediğini belirtmek gerekmektedir (Freeman, 2020).

Toplumsal bir varlık olarak birey söz konusu düzende kendisini toplumdan soyutlama çabası içerisinde sosyal ortamlarda rahatsız, endişeli ve kaygılı hissedebilmektedir. Bu durumda ise

birey kendisinin oluşturmayı seçtiği dijital dünya içerisinde daha çok bağımlı olduğu bir noktaya ulaşmaktadır (Balci & Sarıtaş, 2023, s. 1182). Böylece bağımlılıklarda önemli bir noktayı oluşturan “gerçek dünyaya ait olmama” hissi oluşmaya başlamaktadır. Hissettiği durumdan kaynaklı olarak “gerçek” ilişkilerini azaltan, hobi ve ilgi alanlarını ihmal etmeye başlayan kişi çevresinden yalıtılmış bir halde dijital dünyadaki çeşitli ilişkilerini sürdürerek yaşamına devam etmekteyken özünde ise yalnızlaşmaktadır (Feindel, 2019, s. 21). Söz konusu durum çelişkili bir alanı da öne çıkarmaktadır. İnternet ve sosyal medya platformlarının kullanım nedenlerinden biri olan ve sosyal ağların da çıkış noktalarından birini oluşturan sosyalleşmek temelinde diğer bireyler ile kolaylıkla iletişime geçebilmek, ilişki kurabilmek iken fiziksel bağların yerini sosyal bağların alması da bireyin gündelik yaşamı içerisinde yalnızlaşmasına neden olabilmektedir. Diğer bir bakış açısına göre ise gündelik yaşamı içerisinde yalnızlık duygusu yüksek bireyler gün geçtikçe sosyal ağlara daha bağımlı hale gelmektedir. Bağımlılık temelinde sosyal ağların yalnızlıkla ilişkisi genel olarak internet ve sosyal medya (Aslan, 2023; Azhari vd., 2022; Bajwa vd., 2023; Ge vd., 2023; Peper & Harvey, 2018) ile Facebook (Karakose vd., 2016; Satıcı, 2019; Shettar vd., 2017), Instagram (Ponnusamy vd., 2020; Yang, 2016), Twitter (Ye vd., 2021) gibi platformlar özelinde bilimsel araştırmalara konu edilmektedir.

Bu çalışma güncel bir sorun alanına odaklanarak, TikTok bağımlılığı ve yalnızlık arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve sosyal, duygusal aile yalnızlığı ve duygusal romantik yalnızlığın TikTok bağımlılığına etkisinin araştırılması üzerine temellendirilmiştir. Çalışma bir saha araştırması olarak planlanmış, “Yetişkinler İçin Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği” (Akgül, 2020) ile “TikTok Bağımlılık Ölçeği”nden (Chen, 2021) faydalanılmıştır. Veriler, Eskişehir’de yer alan 3 üniversite evreninde (Anadolu Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir Teknik Üniversitesi) 550 gönüllü katılımcı örneklem ile yüz yüze anket tekniği uygulanarak elde edilmiştir. Bağımlılık literatürüne katkı sağlamak amacıyla araştırmanın sorun alanı doğrultusunda yalnızlık ve TikTok kullanımı arasındaki ilişkiyi belirlemek için literatür ışığında geliştirilen üç hipotez test edilmiştir. Araştırma problemleri bir çevrim içi davranış olarak bağımlılığı kullanıcı sayısını her geçen gün artıran TikTok platformu özelinde incelenmesi ile duygusal ve sosyal yalnızlık arasındaki ilişkinin tespit edilmesi açısından alana katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Duygusal ve Sosyal Yalnızlık

Her yaş grubunun zaman zaman deneyimlediği duygular arasında yer alan yalnızlığın ne olduğuna ve nasıl deneyimlendiğine yönelik çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Yalnızlık, bir kişinin sosyal ilişkileri çerçevesinde nitelik veya nicelik bakımından önemli derecede eksik olması durumunda meydana gelen hoş olmayan bir deneyim şeklinde açıklanmıştır (Perlman & Peplau, 1984, s. 15). McWhirter’e (1990, s. 420) göre yalnızlık, insanları çeşitli şekillerde ve değişen yoğunluk derecelerinde etkileyen karmaşık ve çok boyutlu olgu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, yalnızlıkla ilgili tanımlamalarda üç noktaya atf yapılmaktadır. Bunlardan ilki yalnızlığın bireyin sosyal ilişkilerindeki eksikliklerden dolayı gelişmekte olduğudur. İkincisinde öznel bir deneyim olarak yorumlanmakta ancak nesnel sosyal izolasyonla eş anlamlı olmadığı, bireylerin kalabalıklar arasında da yalnız kalabileceğine işaret edilmektedir. Üçüncüsü ise bu deneyimin kişisel gelişime katkı sağlasa da üzücü ve hoş olmadığına yönelik değerlendirilmeyi içermektedir (Perlman & Peplau,

1981, s. 32; Perlman & Peplau, 1984, ss. 15-16). Yalnızlık, duygusal ve sosyal yalnızlık olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Duygusal yalnızlık yakın ve samimi ilişkilerin eksikliğinden ortaya çıkmaktadır. Sosyal yalnızlık ise sosyal ilişkiler ağının olmamasından kaynaklanmakta ve diğer insanlarla ilişkilerin yokluğunu ifade etmektedir (Weiss, 1973, aktaran Gierveld vd., 2006, s. 486).

De Jong-Giervelede (1998, ss. 73-74) göre, bireyin belirli ilişkilerde hoş olmayan veya kabul edilemez bir eksikliğin olduğu bir durum olarak tanımlanmaktadır. Yalnızlık, mevcut ilişkilerin sayısının belirleyicilerden daha küçük olduğu ve sonuçların arzu edilen veya kabul edilebilir olduğu düşünülen durumlar ile kişinin istediği yakınlığın gerçekleşmediği durumları kapsamaktadır. Bu nedenden dolayı yalnızlık, bireyin izolasyonunu ve diğer kişilerle olan iletişim eksikliklerini algılama, deneyimleme ile değerlendirme biçimini içermektedir. Her yaştan bireyde kendini gösterebilen olumsuz duyguların ifadesi olarak kabul edilen yalnızlığın zıttı ise ait hissetmektir (Gierveld & Tilburg, 2010, s. 122). Bu tanımlamalardan hareketle, yalnızlığın üzüntü ve ızdırap gibi olumsuz duyguları içinde barındıran kompleks bir olgu olduğu ifade edilebilmektedir. Yalnızlığın fiziksel ve psikolojik boyutlarının yanı sıra bireysel ve toplumsal nedenlerini, etkilerini belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla araştırmacılar bu alanda disiplinler arası çalışmalar yürütmeye başlamıştır. Medyada ise yalnızlığın artış gösterdiğine dair nedenler arasında yalnız yaşayan insan sayısının artması, doğum oranlarında yaşanan düşüş nedeniyle akrabalık ilişkilerinin azalması, artan sosyal ve coğrafi hareketliliğin kişisel ilişkiler üzerindeki yıkıcı etkilerinin olması yer almaktadır (Dykstra, 2009, s. 95). Yalnızlık üzerine geniş çaplı yürütülen (237 ülke, ada ve bölgede yaşayan, bireycilik-kolektivizm kültürlerinin tamamını temsil eden 16-99 yaşları arasındaki 46.054 katılımcıyla gerçekleştirilen) araştırmanın sonucunda da yalnızlığın bireycilikle arttığı, yaşla birlikte azaldığı ve erkeklerde kadınlardan daha fazla olduğu bulgulanmıştır (Barreto vd., 2021).

Genç yetişkin bireylerde yalnızlığın yaygınlığını ve belirleyicilerini belirlemeye yönelik üniversite öğrencileri ile yürütülen araştırmaların sonuçları da değerlendirme yapmaya olanak sağlamaktadır. Duygusal yalnızlığın sosyal yalnızlıktan daha yaygın olduğu tespit edilen bir araştırmanın sonucunda; yalnızlığın sadece ileri yaşlarda hissedilen bir durum olmadığı, ergenlik ve yetişkinlik döneminde de önemli bir konu olduğu belirlenmiştir. Üniversiteye başlama gibi yeni bir başlangıç döneminde sosyal yalnızlık için fiziksel aktivitenin, duygusal yalnızlık için de evli ya da ciddi bir ilişki içinde olmanın koruyucu bir faktör olduğu bulgulanmıştır. Yalnızlık ve psikolojik değişkenler arasındaki ilişkide ise duygusal ve sosyal yalnızlığın, “depresyon ve kaygı duyguları” ile pozitif bir ilişkisi olduğu saptanmıştır (Diehl vd., 2018, ss. 9-11). Sosyal ve duygusal yalnızlık temelinde bireyin hayatındaki etkisini belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen bir araştırmanın sonucunda; gündelik hayatta anlamın varlığı ile “sosyal, aile ve romantik yalnızlık” arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Yaşam içerisinde anlamın var olduğu durumlarda yalnızlık seviyesinin de azaldığı ortaya çıkmıştır (Altıparmak, 2019, s. 87). Üniversite gençliği üzerine alanda yürütülen diğer araştırmalarda sosyal medya kullanım amacı, sosyal destek, yalnızlık (Uzuncakmak vd., 2022) ile sosyal medya bağımlılığı ve depresyon (Balci & Baloğlu, 2018) arasında pozitif anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Glasser (1998) tarafından belirlenen beş temel ihtiyaç (hayatta kalma, güç, eğlence, özgürlük, sevgi ve aidiyet) değişkenine dayandırılarak gerçekleştirilen bir başka araştırmanın sonucunda ise sosyal ve duygusal yalnızlığın cinsiyete göre farklılık göstermediği, temel ihtiyaçlar içerisinde sadece sevgi

ve aidiyetin hem sosyal hem de duygusal yalnızlığı belirlediği bulgulanmıştır (Glasser, 1998, aktaran Kutlu & Pamuk, 2016, s. 128). Bu doğrultuda, gerçekleştirilen araştırmaların sonucunda yalnızlığın psikolojik değişkenlerle pozitif anlamlı ilişkisi belirlenerek çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur. Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimine paralel olarak internet bağımlılığını belirlemeye yönelik gerçekleştirilen araştırmalar sosyal medya platformlarının sayısının artması ve günlük hayatta yaygın kullanımıyla platformlara evrilmiştir. Bu durum da araştırmacıları yeni keşif alanlarından biri olan TikTok'un yalnızlık ve sosyal yalnızlık değişkenleri ile dijital bağımlılık arasında ilişkisini belirlemeye yöneltmiştir.

TikTok Bağımlılığı

Günümüzde sosyal medya kullanım oranları hızla artmaktadır. 2023 verilerine göre, mobil cihazlarda harcanan süre açısından kullanıcıların en fazla ilgisini çeken platform belirgin bir üstünlükle TikTok'tur. TikTok dünya genelinde en çok kullanılan sosyal medya platformları arasında 6. sırada yer almaktadır. Sosyal medya uygulamalarında 1. sırada yer alan YouTube %2,3'lük bir kayıp yaşarken TikTok 19,7 oranında yükseliş göstermiştir (We are social, 2023). TikTok kullanım nedenleri bilgi edinme, gerçeklikten kaçış, sosyal etkileşim (Haridy, 2022) ve sosyal etkileşim kaygısı, sosyal kendini bırakma, kişiler arası bağlanma, hizmetlere bağlanma, eğlence ile bağımlılık (Zhou & Lee, 2021) şeklinde özetlenebilir. TikTok, videoların süreklilik arz eden yapısından kaynaklı olarak kullanıcıların sosyal medya kullanımını kontrol edememelerine neden olmakta ve günlük aktivitelerinde davranışsal bağımlılığa yol açabilmektedir (Mumtazah, 2022). Marengo vd. (2022) çalışmalarında sosyal medya bağımlılığını araştırırken TikTok'un sosyal medya bağımlılığının en güçlü belirleyicisi olduğunu saptamıştır. Bu sonuç TikTok'un en çok bağımlılık yapan uygulama olduğunu ve benzer görsel olanaklara sahip diğer popüler uygulamaları geride bıraktığını ortaya çıkarmıştır. Özellikle COVID-19 salgını sırasında sosyal ağ kullanımında önemli bir artış gözlenmesi ile sosyal medya ve bağımlılık çalışmaları farklı bir boyut kazanmıştır.

Alandaki araştırmalar TikTok bağımlılığı ile psikolojik değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemede yoğunlaşmaktadır. Araştırmaların sonucunda sosyal medya kullanımı ve TikTok bağımlılığının olumsuz ruh sağlığı sonuçlarıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda şiddetli depresyon/anksiyete/stres yaşayan bireylerde stres ve kaygı seviyesi düşük bireylere oranla TikTok bağımlılığı arasında pozitif bir ilişki bulgulanmıştır (Maguire & Pellosmaa, 2022). Benzer şekilde TikTok bağımlılığı ruh sağlığını da olumsuz yönde etkilemektedir (Zahra vd., 2022, s. 1490). Zhang (2022) tarafından TikTok bağımlılığını etkileyen psikolojik faktörleri belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmada "sosyal kaygı, yalnızlık ve mutluluk" ile TikTok bağımlılığı arasında pozitif yönlü bir ilişkinin mevcut olduğu saptanmıştır.

Üniversite gençliğinin TikTok bağımlılığına dair yürütülen araştırmalarda (Husin vd., 2021, s. 73; Husin vd., 2022, s. 82) aile ve yaşam tarzı gibi sosyal faktörlerin TikTok bağımlılığını önemli ölçüde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin bağımlılık düzeylerinde ise cinsiyete göre farklılaşma tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla TikTok bağımlılık derecesinin düşük olduğu belirlenmiştir (Fahruni vd., 2022, s. 432). TikTok'un gençler üzerinde

sosyal dağılım ve kişilik özellikleri gibi faktörler üzerinde önemli olumsuz bir etki gücünün olduğu da saptanmıştır (Sabir vd., 2020, s. 145). Bu bağlamda sosyal medya bağımlılığının bir alt bileşeni olarak değerlendirilen TikTok bağımlılığı, kısa video izleme ve kaydırma özelliği aracılığıyla uygulamada geçirilen sürenin kontrol edilememesi nedeniyle bireyin gündelik hayatını ve dolayısıyla fiziksel/ ruhsal iyilik halini etkileyen problemleri kullanım biçimi olarak tanımlanabilir.

TikTok kısa video özelliği ile diğer platformlardan ayrılmaktadır. TikTok'un "Sizin İçin" algoritması kullanıcıların ilgi alanına göre içerikleri kişiselleştirerek sunmaktadır. Bu nedenle kullanıcılar ilgi duydukları konulardaki kısa video içeriklerini izlerken zaman yönetimini sağlamakta güçlük yaşayabilmektedir. TikTok'taki challenge'lar (meydan okuma) platforma özgü bir içerik tarzını oluşturmaktadır. Challenge daveti kullanıcıların ilgisini çekerken platformda geçirilen sürenin de artmasına katkı sağlayan bir mekanizma olarak işlemektedir. Uygulama içerisinde gerçekleştirilen bağımlılık oluşturuvcu tüm pratikler kullanıcı sayısını Dünya'da ve Türkiye'de hızla artıran platformun yükselişine karşılık yasaklama girişimlerini de ortaya çıkarmıştır.

TikTok, "siber güvenlik" nedeni gerekçe gösterilerek 2020 yılında Hindistan'da yasaklanmıştır (Eyidilli, 2020). Dünya çapında kullanıcı bilgilerini Çin Hükümetiyle paylaşabilme endişesi ile 2023 yılında Kanada, Belçika, Norveç, İngiltere, Yeni Zelanda, Avustralya hükümete ait telefon ve elektronik cihazlarda TikTok'un kullanımını yasaklamıştır. ABD'nin Montana eyaleti de ülkede TikTok'a yasak getiren ilk eyalet olmuştur (Ekonomim, 2023). Gizlilik ve mahremiyet nedeniyle ABD'de kısmi olarak yasaklanan uygulamanın tamamen yasaklanması için de şirkete süre verilerek, şirketin ABD üzerindeki haklarını satması talep edilmiştir. Talep gerçekleşmediği takdirde Apple, Google Play gibi diğer uygulama mağazalarından TikTok'un kaldırılması planlanmaktadır (NTV, 2024). Bir yandan yasaklama girişimleri devam ederken kullanıcı sayısını her geçen yıl artıran platformun psikolojik değişkenler ile ilişkisini belirlemeye yönelik araştırmaların gerçekleştirilmesi de bir tür gereklilik haline gelmiştir. Bu bağlamda çalışmada, platformda geçirilen süre ile duygusal ve sosyal yalnızlığın TikTok kullanımı üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Duygusal ve Sosyal Yalnızlığın TikTok Kullanımı Üzerindeki Etkisi

İnternetin ve gün geçtikçe çeşitlenen sosyal medya uygulamalarının problemleri kullanımının neticesinde bireylerin yaşamında fiziksel ve psikolojik birtakım sonuçlar gözlenmeye başlamıştır. Araştırmacılar bireylerin sorunlu internet kullanım biçimini pek çok değişken açısından ele almıştır. Bu noktada etkileşim halinde görülen bir kavram olarak da yalnızlık ön plana çıkmıştır. Araştırmalarda internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılıkları ile yalnızlık (sosyal, duygusal ve aile) arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır (Akyazı & Tutgun-Ünal, 2013; Anlı, 2018; Sarman & Tuncay, 2023; Savcı & Aysan, 2018). İnternet ve sosyal medya bağımlılığı ile yalnızlık arasındaki ilişkiye benzer durum akıllı telefon bağımlılığı için de geçerlidir. Özellikle lise ve üniversite öğrencilerini kapsayan, gençler üzerine temellendirilen alan araştırmalarında sosyal ve duygusal yalnızlık ile akıllı telefon bağımlılığı arasında pozitif yönlü bir korelasyona ulaşılmıştır. Ayrıca yüksek yalnızlığa sahip öğrencilerde düşük yalnızlığa sahip üniversite öğrencilerine kıyasla

akıllı telefon bağımlılığıyla phubbing davranışı arasında da güçlü bir ilişki bulgulanmıştır (Aslan, 2023; Bajwa vd., 2023; Ge vd., 2023).

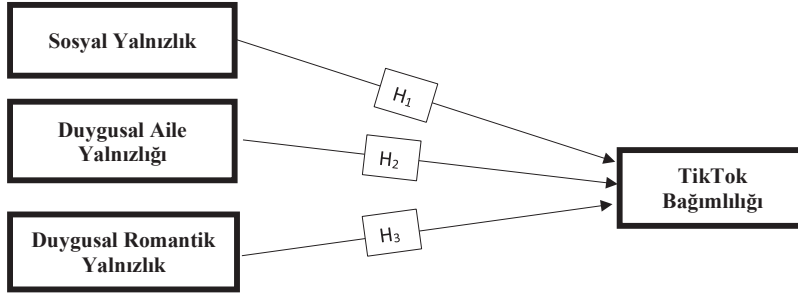
Sosyal ağlarda uygulamalara dair gelişen bağımlılıkların araştırılmasının yanı sıra içerik türlerinin de kullanıcılarda bağımlılık geliştirici etkisine odaklanan birtakım araştırmalar yürütülmektedir. Son zamanlarda popüler bir içerik türü olarak kısa videolar bu noktada öne çıkmaktadır. Kısa video bağımlılığına sahip kullanıcılar kullanmayanlara ve orta düzeyde kullanan bireylere oranla daha yüksek düzeyde depresyon, kaygı, stres, yalnızlık, sosyal kaygı, dikkat sorunları ve daha düşük yaşam memnuniyeti ile uyku kalitesi dahil olmak üzere olumsuz zihinsel sağlık koşullarına sahip oldukları ortaya konulmuştur. Bağımlı kullanıcıların ayrıca daha yüksek akademik stres, daha düşük akademik performans, daha fazla zorbalığa maruz kalma ile daha olumsuz ebeveyn ilişkileri yaşadıkları gözlenmiştir (Chao vd., 2023, s. 116). Kısa video bağımlılığının öğrencilerin öğrenme motivasyonu ve pozitif öğrenme psikolojisi üzerinde olumsuz etkisi olduğu da saptanmıştır (Ye vd., 2022, s. 8). Kısa video içeriklerine en çok rastlanan platform olarak TikTok ve sosyal kaygı, mutluluk ve yalnızlık arasında pozitif bir korelasyon mevcuttur. Diğer yandan sosyal kaygı, yalnızlık ve mutluluk, ilişki arama arzusuna katkıda bulunmakta ve aynı zamanda TikTok bağımlılığına yol açmaktadır. Yalnızlık ise bu bağlamda bazen gerçeklerden kaçmaya yol açması dolayısıyla TikTok bağımlılığına sebep olarak işaret edilmektedir (Zhang, 2022, s. 23). Sosyal medya platformlarının çeşitlenmesi ve kullanıcı sayılarını artırması da araştırmacıları platformları tek tek incelemeye yöneltmektedir. Üniversite gençliği örnekleminde gerçekleştirilen bu çalışma, TikTok bağımlılığı ile duygusal ve sosyal yalnızlık arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik gerçekleştirilen sınırlı sayıdaki araştırma arasında yer almaktadır. Araştırma, üniversite öğrencilerinin TikTok kullanım sürelerinin belirlenmesi, duygusal ve sosyal yalnızlık ile TikTok bağımlılığının değerlendirilmesi, ölçeklerin geçerliliğinin test edilmesi, genelde dijital bağımlılık özelde ise TikTok bağımlılık düzeyini saptaması ve problemleri azaltmak için kullanıcılara önerilerde bulunulması açısından alana katkı sağlamaktadır.

Yöntem

Nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırma üniversite öğrencilerinin duygusal ve sosyal yalnızlığının TikTok bağımlılığı üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın Etik Kurul Onayı, 21.12.2022 tarihli E-428314 sayılı kararı ile Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Etik Kurulundan alınmıştır.

Araştırma Modeli ve Hipotezi

Bu çalışmanın modeli sosyal yalnızlık, duygusal aile yalnızlığı, duygusal romantik yalnızlık önceki çalışmaların öncüllerinin ilişkisi varsayılarak geliştirilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Şekil 1'deki araştırma modelinde sosyal yalnızlık, duygusal aile yalnızlığı, duygusal romantik yalnızlık faktörleri dışsal gizil değişken olarak tanımlanmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda araştırmada, yalnızlık ve TikTok bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemek için üç hipotez oluşturulmuştur:

H1. Sosyal yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde pozitif anlamlı bir etkisi vardır.

H2. Duygusal aile yalnızlığının TikTok bağımlılığı üzerinde pozitif anlamlı bir etkisi vardır.

H3. Duygusal romantik yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkisi vardır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin duygusal ve sosyal yalnızlık düzeyleri ile TikTok bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak amacıyla Eskişehir'de öğrenimini sürdüren üniversite gençliği evreninde bir saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Örneklemi Anadolu Üniversitesi'nde (200), Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde (200) ve Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde (150) öğrenimini sürdüren 550 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem belirleme tekniği olarak ise basit rastlantısal örneklem alma tekniğinden faydalanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında sosyal ve duygusal yalnızlık ve TikTok bağımlılığı ölçeklerinden yararlanılmıştır. Ölçeklere ilişkin detaylı bilgiler ise şunlardır:

Yetişkinler İçin Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği (SELSA-S): Yetişkin bireylerin sosyal ve duygusal yalnızlığını belirlemek üzere, Akgül'ün (2020) "Yetişkinler İçin Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği'nin (SELSA-S) Türk Kültürüne Uyarlaması: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması" isimli araştırmasında kullandığı 15 maddelik 7'li likert (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 7=Kesinlikle Katılıyorum aralığında) tipindeki ölçekten yararlanılmıştır. Çalışmanın iç tutarlılık katsayısı için Cronbach Alpha katsayılarına odaklanıldığında; DRY boyut .85, DAY boyutu .76 saptanırken

SY boyutu ise .82 elde edilmiş toplam puan .83 olarak belirtilmiştir. Puanlara bakıldığında, iç tutarlılıklarının ve dolayısıyla güvenilirliklerinin iyi olduğu gözlenmektedir.

TikTok Bağımlılığı Ölçeği: Chen (2021) tarafından geliştirilen likert tipi (1=Çok nadiren ile 5=Çok sık) 18 maddeden oluşan bu ölçekte TikTok bağımlılığı 6 alt boyutta ele alınmaktadır. Türkçe'ye uyarlaması araştırmacılar tarafından yapılan ölçeğin dil geçerliliğini sağlamak amacıyla ilk önce alanında uzman akademisyenler tarafından dil karşılaştırması gerçekleştirilmiştir. Daha sonra belirlenen örnekleme uygulanan ölçeğin arasındaki Korelasyon Analizi incelenerek ölçek kullanıma hazır hale getirilmiştir. Yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda ölçeğin yapı geçerliliğine sahip olduğu ortaya konulmuştur. TikTok ölçeğine yapılan birinci düzey DFA sonucunda ölçeğin yapısal eşitlik modelinin iyi uyum gösterdiği ve yapısal olarak geçerli olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada 17 madde için Cronbach's Alpha katsayısı ,894 olarak tespit edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu: Ankette yer alan bu bölüm katılımcıların cinsiyet, yaş gibi demografik bilgilerin yanı sıra öğrenim gördüğü üniversiteyi ve TikTok kullanım süresini belirlemeye yönelik olarak tasarlanmıştır.

Verilerin Analizi ve Kullanılan Testler

Saha araştırmasında veriler; 09-13 Ocak 2023 tarihleri arasında, yüz yüze anket tekniği ile katılımcılardan elde edilmiş, SPSS programı kullanılarak elektronik ortamda işlenmiştir. Çalışmada Açıklayıcı Faktör Analizi'nden (AFA) faydalanılarak araştırmanın değişkenleri olan yalnızlık ve TikTok bağımlılığı ölçeklerinin alt boyutları incelenmiştir. Yalnızlık ve TikTok ölçeklerinin yapı geçerliğini ortaya koymak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Her iki ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin yanında, tanımlayıcı (betimleyici) istatistikleri ve korelasyon analizleri yapılmıştır. Yalnızlık ve TikTok bağımlılığı düzeylerinin katılımcıların cinsiyeti arasında anlamlı farklılaşmanın varlığını ya da yokluğunu ortaya çıkarmak için Bağımsız Örneklem T-Testi gerçekleştirilmiştir. TikTok bağımlılık düzeyi üzerinde yalnızlık ölçeği alt boyutları olan sosyal yalnızlık, duygusal aile yalnızlığı ve duygusal romantik yalnızlığın etkisini ortaya koymak için Yol Analizi'ne (Yapısal Eşitlik Modeli) başvurulmuştur.

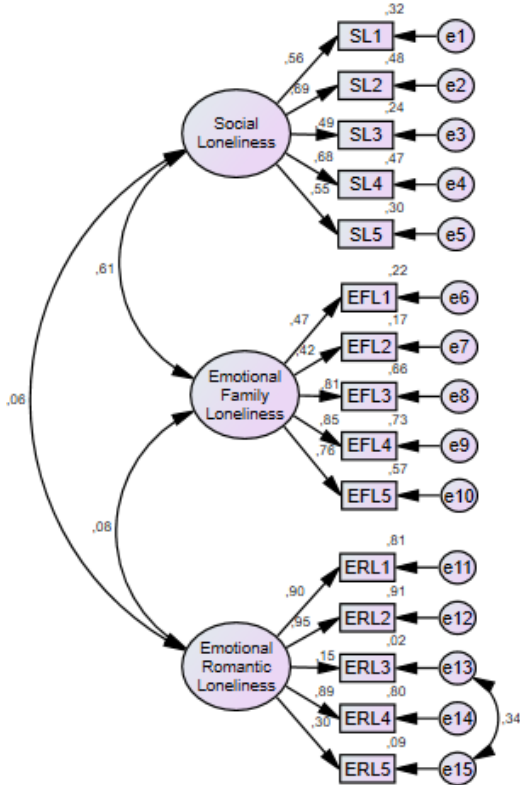
Bulgular ve Yorum

Katılımcıların Bazı Özellikleri

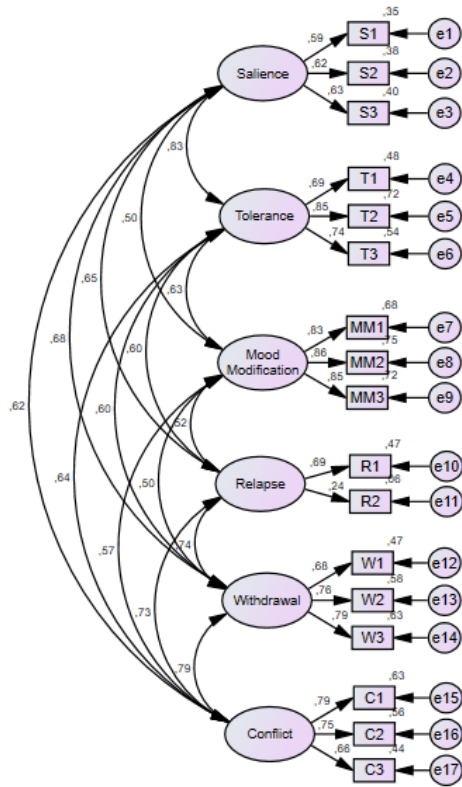
Araştırmaya katılanların yüzde 50,4'ü erkek öğrencilerden, yüzde 49,6'sı ise kadın öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların birbirine yakın bir oranda olması cinsiyetler ile diğer değişkenler arasında farklı analizler yapılabilmesine olanak sağlamaktadır. Katılımcıların yaş ortalamaları ise 20,5873'tür. Veriler, Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde, Osmangazi Üniversitesi'nde ve Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde öğrenimini sürdüren 550 lisans öğrencisi (277 erkek, 273 kadın) ile yüz yüze yapılan anketler aracılığıyla elde edilmiştir. Katılımcıların üniversitelere göre dağılımları incelendiğinde yüzde 36,4'ü Anadolu Üniversitesi'nde, yüzde 36,4'ü Osmangazi Üniversitesi'nde ve

yüzde 23,7'ü Eskişehir Teknik Üniversitesi'nde eğitim görmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların TikTok kullanım oranlarına bakıldığında ise günde ortalama en az 12 dakika ile en çok 558 dakika platformda zaman geçirdikleri saptanmıştır. Veriler katılımcıların ortalama TikTok kullanım sürelerinin 132,5 dakika, standart sapmanın ise 118,2 olduğunu göstermektedir.

Ölçeklerin Geçerlilik ve Güvenirlik Analizleri

Şekil 2. Yalnızlık Ölçeği DFA Modeli

Şekil 3. TikTok Ölçeği DFA Modeli

Yalnızlık ölçeğine ait yapılan AFA ile ölçeğin 3 boyutlu bir yapıya sahip olduğu görülmüştür. Sonrasında ölçeği test etmek amacıyla birinci düzey çok faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmış, ölçekte bulunan ifadelerin model uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde oldukları görülmüştür. Dolayısıyla yalnızlık ölçeğinin 3 faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Şekil 2'de maddelerin standartlaştırılmış regresyon katsayılarının diğer bir deyişle madde faktör yüklerinin 0,30 ile 0,95 aralığında değiştiği görülmektedir. 0,3'lük bir faktör yükü değişken olarak faktörün açıkladığı varyansın %9 olduğuna işaret etmektedir. Belirtilen düzeydeki varyans ise dikkat çekicidir çünkü genel anlayış işaretini göz önüne almadan 0,60 ve üstündeki yük değerini yüksek; 0,30-0,59 arasındaki yük değerini orta düzeydeki büyüklük olarak göstermektedir (Büyüköztürk, 2002). Yalnızlık ölçeğinde yer alan faktör yüklerinin orta ve güçlü düzeyde olduğu görülmektedir. En büyük

faktör yükü ERL 2'ye (0,95), en düşük faktör yükü ise ERL 3'e (0,15) aittir. Faktör yükü maddenin bulunduğu faktöre olan etkisini ifade etmektedir. Duygusal romantik yalnızlık alt boyutunda ERL 2 sorusunun etkisi yüksektir. Yalnızlık ve TikTok ölçeklerinin yapısını ortaya koymak için amacıyla DFA gerçekleştirilmiştir. Her iki ölçme aracı için yapılan DFA ile tespit edilen kestirimler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Ölçeklerin Birinci Düzey Çok Faktörlü Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Modelin Uyum İyiliği Sonuçları

	Kabul Edilebilir Değerler	Yapısal Modellerin Değerleri	
		Yalnızlık Ölçeği	TikTok Ölçeği
CMIN/DF(χ^2/df)	$2 \leq \chi^2 /sd \leq 5$	4.004	3.414
RMSEA	$.05 \leq RMSEA \leq .08$	0.074	0.066
GFI	$.90 \leq GFI \leq .95$	0.914	0.924
CFI	$.90 \leq CFI \leq .95$	0.925	0.937
NFI	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	0.903	0.914
SRMR	$.05 \leq SRMR \leq .10$	0.058	0.042

$\Delta\chi$ ki-kare fark istatistiği; χ^2/df Ki-kare uyum testi; RMSEA = Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü; GFI= İyilik Uyum İndeksi; CFI= Karşılaştırmalı Uyum İndeksi; SRMR= Ortalama Hataların Karekökü

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucu CMIN değerinin serbestlik derecesine bölümüyle bulunan değer 2 ile 3 arasında olması ideal olduğunu 3 ile 5 arasında olması kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. CMIN değeri Yalnızlık ölçeğinde ($X^2/df=4.004$) ve TikTok ölçeğinde ($X^2/df=3.414$) olarak elde edilmiştir. Her iki ölçeğin de iyi bir uyum gösterdiği görülmektedir. GFI, CFI ve NFI değerlerinin 0.90'dan büyük olması beklenir. Model incelendiğinde her iki ölçeğin de yüksek iyi uyumda olduğu görülmektedir. RMSEA değerinde ise ideal değer 0.5'in altında olmasıdır. Ancak 0.8'in altında olması da kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Yalnızlık ölçeği (RMSEA=0.074) ile TikTok ölçeğine (RMSEA=0.066) ait değerlerin mükemmel olmadığı ancak kabul edilebilir olduğu bulgulanmıştır. Buna göre yapılan DFA sonucunda yalnızlık ölçeği ile TikTok ölçeğinin yapı bakımından geçerli olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Yalnızlık Ölçeği Boyutları ve TikTok Bağımlılığı Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha	AVE	CR
Sosyal Yalnızlık	5	,736	,456	,738
Duygusal Aile Yalnızlığı	5	,795	,506	,730
Duygusal Romantik Yalnızlık	5	,789	,522	,758
TikTok Bağımlılık Ölçeği	17	,894	,520	,846

Yalnızlık ölçeğinin 3 alt faktörü ile TikTok ölçeğine ait hesaplanan iç tutarlık güvenilirlik değerleri, CR değeri ve AVE değeri Tablo 2'de gösterilmiştir. Cronbach's Alpha değerleri 0,736 ile 0,894 aralığında bulunmuştur. Arzu edilen değer <0.70 olması sebebiyle yalnızlık ölçeğine ait 3 faktör ile TikTok ölçeğinin güvenilir olduğu saptanmıştır. AVE değerlerine bakıldığında yalnızca sosyal yalnızlık alt boyutunun 0,50'den düşük olduğu tespit edilmiştir. Cronbach's α katsayısı güvenilirliğe sahip olduğundan ve ölçüm modelinin uyum iyiliği değerleri kabul edilebilir ve iyi uyuma sahip olduğundan, sosyal yalnızlık alt boyutunda AVE değerinin 0,5'ten küçük olması, araştırmanın

bilimselliği açısından bir sorun teşkil etmemektedir. Aynı zamanda elde edilen sonuçlar $CR \geq 0,7$ ve $CR > AVE$ koşullarını da sağlamaktadır (Fornell & Larcker, 1981).

Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri ve Korelasyon Analizi Sonuçları

Araştırmada kullanılan sosyal yalnızlık (Çarpıklık: 1,267; Basıklık: 1,067), duygusal aile yalnızlığı (Çarpıklık: -,347; Basıklık: -1,090), duygusal romantik yalnızlık (Çarpıklık: ,973; Basıklık: ,402) ve TikTok bağımlılığı (Çarpıklık: 830; Basıklık: ,278) ölçeği için bulunan Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerleri -2,0 ile +2,0 arasında değişmesi araştırma verilerinin normal dağılımına işaret etmektedir (George & Mallery, 2010).

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Min.	Max.	\bar{X}	SD	Çarpıklık	Basıklık
Sosyal Yalnızlık	550	5,00	35,00	10,31	6,11	1,267	1,067
Duygusal Aile Yalnızlığı	550	5,00	35,00	21,76	9,18	-,347	-1,090
Duygusal Romantik Yalnızlık	550	5,00	35,00	12,02	6,11	,973	,402
TikTok Bağımlılık Ölçeği	550	17,00	81,00	34,5491	12,75	,830	,278

Ölçeklerin tanımlayıcı analiz istatistiklerine bakıldığında bireylerin TikTok Bağımlılık ölçeğinden almış oldukları ortalama puan $\bar{X}=34,54$ 'tür. Yalnızlık ölçeğinin alt boyutlarına bakıldığında, duygusal aile yalnızlığı alt boyutuna ait ortalama $\bar{X}=21,76$, duygusal romantik yalnızlık alt boyutuna ait ortalama $\bar{X}=12,02$ ve son olarak sosyal yalnızlık alt boyutuna ait ortalama $\bar{X}=10,31$ 'dir.

Tablo 4. Yalnızlık Boyutları ile TikTok Bağımlılığı Arasındaki İlişki

Ölçek Alt Boyutları	1	2	3	4
1. Sosyal Yalnızlık	1			
2. Duygusal Aile Yalnızlığı	,481**	1		
3. Duygusal Romantik Yalnızlık	,101*	,093*	1	
4. TikTok Bağımlılık Ölçeği	175**	,195**	,057	1

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

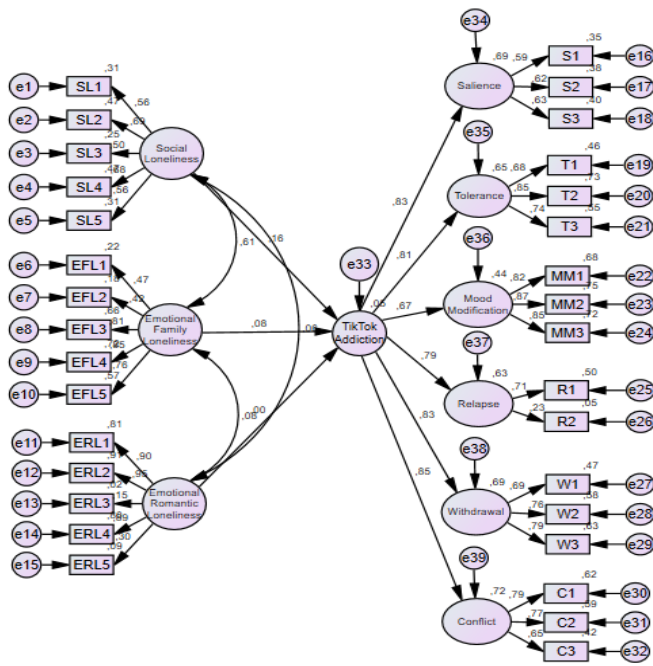
Yalnızlığın alt faktörleri ile TikTok bağımlılığı ilişkisinin gücünü ve yönünü tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen korelasyon analizi bulgularına göre en güçlü ilişkinin sosyal yalnızlık ($r=.481^{**}$; $p < 0.01$) ile duygusal aile yalnızlığı arasında olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular (Husin vd., 2021; Husin vd., 2022) çalışmalarıyla benzerlik taşıyarak sosyal ve aile faktörlerinin TikTok bağımlılığını etkilediğine işaret etmektedir. Benzer şekilde duygusal aile yalnızlığı ile TikTok bağımlılığı ($r=.195^{**}$; $p < 0.01$) ve sosyal yalnızlık ile TikTok bağımlılığı ($r=.175^{**}$; $p < 0.01$) arasında pozitif anlamlı bir ilişki mevcuttur. Korelasyon katsayısının pozitif olması iki değişken arasında pozitif ilişki olduğunu göstermektedir. Bu da her iki değişkenin aynı anda artıp aynı anda azaldığını gösterir. TikTok bağımlılığı ölçeği ile sosyal yalnızlık alt faktörü arasında orta düzeyde, duygusal aile yalnızlığı ve duygusal romantik yalnızlık alt faktörleri arasında zayıf düzeyde ilişki saptanmıştır.

Tablo 5. Cinsiyete Göre TikTok Bağımlılığı Ölçeği ile Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği Alt Boyutlarına Verilen Puandaki Farklılık

	Cinsiyet	\bar{X}	SD	t-value	Sig.
<i>TikTok Bağımlılığı Ölçeği</i>	Erkek	36,63	12,53	0,93	,175
	Kadın	37,65	12,97		
<i>Sosyal Yalnızlık</i>	Erkek	13,12	6,26	4,26	,001
	Kadın	10,92	5,77		
<i>Duygusal Aile Yalnızlığı</i>	Erkek	11,06	6,50	2,90	,004
	Kadın	9,55	5,60		
<i>Duygusal Romantik Yalnızlık</i>	Erkek	22,12	8,82	0,92	,356
	Kadın	21,40	9,54		

Sosyal yalnızlık, cinsiyet açısından anlamlı farklılık göstermektedir ($t=4,269$; $p<0,001$). Erkeklerin sosyal yalnızlık ortalama ve standart sapması $13,12\pm 6,26$, kadınların sosyal yalnızlık ortalama ve standart sapması $10,92\pm 5,77$ 'dir. Erkeklerin sosyal yalnızlık ortalamaları daha fazladır. Duygusal aile yalnızlığı cinsiyete göre anlamlı farklılaşmaktadır ($t=2,90$; $p=0,004$). Erkeklerin duygusal aile yalnızlık ortalama ve standart sapması $11,06\pm 6,50$, kadınların duygusal aile yalnızlık ortalama ve standart sapması $9,55\pm 5,60$ 'tır. Erkek katılımcıların duygusal aile yalnızlık ortalamaları daha fazladır. TikTok bağımlılığı ve duygusal yalnızlık alt faktörlerinden duygusal romantik yalnızlık ile cinsiyet arasında anlamlı farklılık ($p>0,05$) saptanmamıştır.

Etki Analizleri

Şekil 4. Yalnızlık Boyutunun TikTok Bağımlılığına Etkisine İlişkin Yol Analizi Modeli

Yalnızlık ölçeği boyutlarının TikTok bağımlılık ölçeği, yalnızlık ölçeği üzerindeki etki modeli ölçeği boyutlarının TikTok bağımlılığı üzerindeki etkisine dair istatistiksel olarak veri sunabilmek adına oluşturulan “Yol Analizi” modeli **Şekil 4**'te sunulmuştur.

Tablo 6. Yalnızlığın TikTok Bağımlılığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Sonuçlar

Etki	Tahmin (β)	Standart Hata	t	p	Sonuç
SL → TikTok Bağımlılığı	0.156	0.039	2.084	0.037*	Kabul
EFL → TikTok Bağımlılığı	0.084	0.047	1.202	0.230	Kabul Değil
ERL → TikTok Bağımlılığı	0.005	0.011	0.097	0.922	Kabul Değil

Uyum İndeksleri:
 χ^2/df : 2,588; RMSEA: 0,054; GFI: 0,874; CFI: 0,904; NFI: 0,854; SRMR: 0,056

*p<0.05

Yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerindeki etkisine ilişkin araştırma modelini ortaya koyan yol analizi sonuçları incelendiğinde, sosyal yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etki oluşturarak “Sosyal yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisi vardır” hipotezi doğrulanmıştır. Kişinin yalnızlığının, TikTok bağımlılığında belirleyici olduğu saptanmıştır.

Tartışma ve Sonuç

İnternetin ağlar oluşturan yapısı kullanıcılarına birtakım fırsatlar sunarken diğer yandan bireyleri sonsuz ağlar örgüsünün birer parçası haline getirerek vakitlerinin önemli bir kısmını bu ağlarda geçirmelerine zemin hazırlamaktadır. Dijital bağımlılık olarak açıklanan problemler kullanım biçimleri psikolojik değişkenlerle etkileyici ve etkilenen şekilde gelişen bir bakış açısıyla çeşitli yönlerden açıklanmaya çalışılmaktadır. TikTok öngörülemez yükselişle ve popüleritesini korumasıyla birlikte keşfedilmesi gereken ilişkilerin varlığından dolayı yeni bir araştırma alanı oluşturmuştur. Platformda geçirilen ekran süresinin artması da araştırmacıları TikTok bağımlılığı konusunda çalışmaya yöneltmektedir.

Bu araştırma, Eskişehir’de öğrenimini sürdüren üniversite öğrencilerinin duygusal ve sosyal yalnızlık ile TikTok bağımlılığı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Elde edilen bulgular sonucunda, katılımcıların cinsiyetine göre TikTok bağımlılığı ve duygusal yalnızlık ilişkisi farklılık göstermektedir. Erkeklerin sosyal yalnızlık ve duygusal aile yalnızlığı ortalamalarının kadınlara oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Duygusal yalnızlık alt faktörleri incelendiğinde (sosyal yalnızlık, duygusal aile yalnızlığı) cinsiyetler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu gözlenmiştir. Buna göre, erkeklerin sosyal yalnızlık ve duygusal aile yalnızlık ortalamalarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Duygusal romantik yalnızlık ile cinsiyet arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Elde edilen veriler alanda yürütülen çalışmalarla benzerlik taşımaktadır (Barreto vd., 2021).

Katılımcılardan elde edilen veriler ışığında; duygusal yalnızlığın alt boyutlarından sosyal yalnızlık, duygusal aile yalnızlığı, duygusal romantik yalnızlık ve TikTok kullanım süresi ile TikTok bağımlılığı ilişkisi incelendiğinde ise aralarında düşük düzeyde pozitif bir ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Bu bağlamda, TikTok bağımlılığı arttıkça sosyal yalnızlık ve duygusal aile yalnızlığı artmaktadır. TikTok kullanım süresinin artmasıyla birlikte duygusal aile yalnızlığı ve duygusal romantik yalnızlık

da artmaktadır. Başka bir ifadeyle, TikTok kullanım süresi, TikTok bağımlılığının belirleyicisi konumundadır. TikTok kullanım süresi arttıkça TikTok bağımlılığı düzeyi de artmaktadır.

TikTok bağımlılığı ve duygusal yalnızlık ilişkisini belirlemeye yönelik gerçekleştirilen araştırmada elde edilen verilerle sosyal yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, bireyin sosyal yalnızlığı TikTok bağımlılığına yol açmaktadır. Elde edilen bulgularla, “Sosyal yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde olumlu yönde anlamlı bir etkisi vardır” hipotezi doğrulanmış, kişinin yalnızlığının TikTok bağımlılığını belirlediği saptanmıştır. Literatürde internet bağımlılığı ve sosyal medya platformlarına yönelik gerçekleştirilen araştırmalarda da yalnızlık ve bağımlılık arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yürütülen diğer araştırmaların sonucunda da internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılıkları ile yalnızlık (sosyal, duygusal ve aile) arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu bulgulanmıştır (Akyazı & Tutgun-Ünal, 2013; Anlı, 2018; Sarman & Tuncay, 2023; Savcı & Aysan, 2018).

Duygusal aile yalnızlığının ve duygusal romantik yalnızlığın TikTok bağımlılığı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etki oluşturduğu da tespit edilmiştir. Diğer bir deyişle, duygusal aile yalnızlığı ve duygusal romantik yalnızlık TikTok bağımlılığına yol açmaktadır. TikTok bağımlılığı ve yalnızlık arasında elde edilen veriler alanda yürütülen diğer verilerle kıyaslandığında ise tutarlılık göstermektedir (Chao vd., 2023; Zhang, 2022). Bazı araştırmaların sonucunda, TikTok bağımlılığının üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını etkilediği (depresyon, anksiyete) ve kullanıcıların kişilik özelliklerine yönelik de olumsuz etkileri olduğu tespit edilmiştir (Sabir vd., 2020; Zahra vd., 2022). Bunlara ek olarak TikTok, özel veri güvenliğinin olmaması ve bağımlılık riski nedenleriyle etik ihlal konuları arasında da yer almaktadır (Meral, 2021).

Pandemi döneminde kullanıcı sayısını hızla artıran TikTok ve benzeri uygulamaların bağımlılığını engellemeye yönelik olarak bazı ülkeler okullarda telefon kullanımını yasaklamaya başlamıştır. Sosyal medya platformlarının kullanımını engelleyici düzenlemelerden (TikTok'un bazı ülkelerde yasaklanması) ziyade platformlarda geçirilen sürelerin kontrolünün sağlanabilmesi için genç bireylerin kullanma becerilerinin geliştirilmesine yönelik adımlar atılması gerekmektedir. TikTok bağımlılığının önlenmesine yönelik olarak; kullanım süresi ile yakından ilişkili olduğu hipotezinden hareketle, bireylerin platformu kullanım sürelerini sınırlamaya ve özdenetimi artırmaya yönelik dijital detoks önerilmektedir (Pınarbaşı & Astam, 2020). Diğer yandan duygusal yalnızlık ile başa çıkmak adına bir yapay zeka sohbet botunun (ChatGPT) kullanılmasına yönelik gerçekleştirilen olgubilim araştırmasının sonucunda yakın gelecekte yapay zekâ tabanlı sistemlerin duygusal yalnızlığa dair çözüm olma yolunda ilerleme kaydetmesi de öngörülmektedir (Sarioğlu & Güreğen, 2024). Alanda gerçekleştirilen araştırmalarda da işaret edildiği üzere fiziksel aktivite sağlamak adına öğrencilerin ilgi alanlarına göre üniversite kulüplerine katılmaları ve farklı gruplar arasında etkileşim kurmaları da sosyal medya platformlarında geçirilen sürenin, bireylerin duygusal ve sosyal yalnızlığının azaltılmasına aracılık edebilir. Özellikle lise döneminden üniversiteye geçiş sürecinde ailelerinden yeni ayrılan öğrencilerin duygusal ve sosyal yalnızlığının tespit edilmesi için üniversitelerde psikolojik danışmanlık destek birimlerinin oluşturulması var olanlarda da bireylerin ruh sağlığını iyileştirmeye yönelik çalışmalar yürütülmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi noktasında iş birliği içinde hareket etmeleri önerilmektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma Türkiye’de TikTok bağımlılığı ile duygusal yalnızlık ve sosyal yalnızlık arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik gerçekleştirilen sınırlı sayıda yürütülen çalışmalardan birini oluşturmaktadır. Araştırma, üniversite öğrencilerinin TikTok kullanım sürelerinin belirlenmesi, duygusal ve sosyal yalnızlık ile TikTok bağımlılığının değerlendirilmesi ve ölçeklerin geçerliliğinin test edilmesi açısından alana katkı sağlamaktadır. Alanda yürütülecek çalışmaların TikTok bağımlılığı ile farklı psikolojik değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeye ve bireylere etkilerinin ortaya çıkarılmasına yönelik çok yönlü olarak gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Gelecek araştırmalar, TikTok bağımlılığının bireylerin davranışlarına ve akademik performanslarına etkilerini belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmek amacıyla disiplinler arası yürütülebilir. TikTok bağımlılığı ile duygusal ve sosyal yalnızlık arasındaki ilişki göz önüne alındığında, farklı örneklemelerle (yaş, eğitim ve meslek gibi demografik değişkenler) araştırmaların yürütülmesi ve elde edilecek verilerle karşılaştırmalı analizler yapılması da alana katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Akgül, H. (2020). Yetişkinler için sosyal ve duygusal yalnızlık ölçeği'nin (SELSA-S) Türk kültürüne uyarlaması: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(21), 50-69.
- Akyazı, E. & Tutgun-Ünal, A. (2013). İletişim fakültesi öğrencilerinin amaç, benimseme, yalnızlık düzeyi ilişkisi bağlamında sosyal ağları kullanımı. *Global Media Journal: Turkish Edition*, 3(6), 1-24.
- Altıparmak, P. (2019). *Üniversite öğrencilerinde yaşamda anlamın yordayıcıları olarak sosyal duygusal yalnızlık ve öz-anlayış* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Anlı, G. (2018). İnternet bağımlılığı: Sosyal ve duygusal yalnızlık. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 3(2), 389-397. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.21733/ibad.414862>
- Aslan, S. (2023). Investigation of the relationship between smartphone addiction and social loneliness in high school students. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 18(1), 113-123. <https://doi.org/10.1080/17450.128.2022.2079788>
- Azhari, A., Toms, Z., Pavlopoulou, G., Esposito, G. & Dimitriou, D. (2022). Social media use in female adolescents: Associations with anxiety, loneliness, and sleep disturbances. *Acta Psychologica*, 229, 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103706>
- Bajwa, R. S., Abdullah, H., Zaremozhzabieh, Z., Jaafar, W. M. & Samah, A. A. (2023). Smartphone addiction and phubbing behavior among university students: A moderated mediation model by fear of missing out, social comparison, and loneliness. *Frontiers in Psychology*, 13, 1072551, 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.107.2551>
- Balcı, Ş. & Baloğlu, E. (2018). Sosyal medya bağımlılığı ile depresyon arasındaki ilişki: Üniversite gençliği üzerine bir saha araştırması. *İletişim*, 29, 209-233. <https://doi.org/10.16878/gsuilet.500860>
- Balcı, Ş. & Sarıtaş, H. (2023). Sosyal kaygı düzeyi ile dijital bağımlılık arasındaki ilişkide kullanım süresinin aracılık rolü: Üniversite gençliği üzerine bir inceleme. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 1181-1199. <https://doi.org/10.11616/asbi.1269668>
- Barreto, M., Victor, C., Hammond, C., Eccles, A., Richins, M. T. & Qualter, P. (2021). Loneliness around the world: Age, gender, and cultural differences in loneliness. *Personality and Individual Differences*, 169, 110066. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110066>
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 470-483.

- Chao, M., Lei, J., He, R., Jiang, Y. & Yang, H. (2023). TikTok use and psychosocial factors among adolescents: Comparisons of non-users, moderate users, and addictive users. *Psychiatry Research*, 325, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2023.115247>
- Chen, J. S. (2021). *TikTok addiction scale: Reliability and validity*. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/YQU4R>
- De Jong-Gierveld, J. (1998). A review of loneliness: Concepts and definitions, determinants and consequences. *Reviews in Clinical Gerontology*, 8, 73-80.
- Diehl, K., Jansen, C., Kamila, I. & Hilger-Kolb, J. (2018). Loneliness at universities: Determinants of emotional and social loneliness among students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(9), 1-14. <https://doi.org/doi:10.3390/ijerph15091865>
- Dykstra, P. A. (2009). Older adult loneliness: Myths and realities. *European Journal of Ageing*, 6, 91-100. <https://doi.org/10.1007/s10433.009.0110-3>
- Ekonomim. (2023). *TikTok'u bir ülke daha yasakladı*. 10.09.2023 tarihinde <https://www.ekonomim.com/sectorler/teknoloji/tiktoku-bir-ulke-daha-yasakladi-haberi-715842> adresinden erişilmiştir.
- Eyidilli, S. (2020). *Hindistan, aralarında TikTok'in da bulunduğu onlarca uygulamayı yasakladı*. Webrazzi. 10.09.2023 tarihinde <https://webrazzi.com/2020/06/29/hindistan-cin-engellendi/> adresinden erişilmiştir
- Fahruni, F. E., Wiryosutomo, H. W. & Roesminingsih, M. V. (2022). Differences in the level of TikTok addiction between males and females student in secondary education in menganti sub-district gresik district. *ELS Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, 5(3), 432-438. <https://doi.org/10.34050/elsjsh.v5i3.22574>
- Feindel, H. (2019). *İnternet bağımlılığı: Bağımlılar ve aileleri için el kitabı*. İletişim.
- Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.1177/002.224.378101800104>
- Freeman, B. (2020). *Unpacking the TikTok algorithm: Three reasons why it's the most addictive social network*. Search Engine Watch. 10.09.2023 tarihinde <https://www.searchenginewatch.com/2020/09/11/unpacking-the-tiktok-algorithm-three-reasons-why-its-the-most-addictive/> adresinden erişilmiştir.
- Ge, M.-W., Hu, F.-H., Jia, Y.-J., Tang, W., Zhang, W.-Q., Zhao, D.-Y., . . . Hong-Lin Chen, M. (2023). The relationship between loneliness and internet or smartphone addiction among adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Psychological Reports*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/003.329.41231180119>
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*. Allyn & Bacon.
- Gierveld, J. D. & Tilburg, T. V. (2010). The De Jong Gierveld short scales for emotional and social loneliness: Tested on data from 7 countries in the UN generations and gender surveys. *European Journal of Ageing*, 7, 121-130. <https://doi.org/10.1007/s10433.010.0144-6>
- Gierveld, J. D., Tilburg, T. V. & Dykstra, P. A. (2006). Loneliness and social isolation. D. Perlman & A. Vangelisti (Ed.), *The Cambridge handbook of personal relationships* içinde (ss. 485-500). Cambridge University Press.
- Göksu, O., Kuş, O. & Ünlü, D. G. (2022). *TikTok sosyal medyada bir paradigma dönüşümü*. Literatürk Yayınevi.
- Haridy, N. A. (2022). Mania and addiction of university's youth for Tik-Tok: A proposed model for studying the excessive use of social media sites. *The Egyptian Journal of Media Research*, 80, 1385-1419. <https://doi.org/10.21608/EJSC.2022.267308>
- Husin, N. A., Khair, M. S., Nazer, N. S. & Mariyanti, E. (2022). Why university students are addicted to short video TikTok?: A Malaysian case. *Sociometry Journal of Social Science, Art and Humanity*, 2(2), 82-89. <https://doi.org/10.24127/sociometry.v2i2.2342>

- Husin, N. A., Khairi, M. S. & Nazeri, N. U. (2021). *Determinants of "TikTok" addiction among university students* [Konferans sunumu]. *E-Proceeding for Asian Conference on Business, Economics and Social Science (ACBESS)*, Melaka, Malaysia.
- Karakose, T., Yirci, R., Uygun, H. & Ozdemir, T. Y. (2016). Relationship between high school students' Facebook addiction and loneliness status. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 12(9), 2419-2429. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2016.1557a>
- Kutlu, M. & Pamuk, M. (2016). Analysis of social and emotional loneliness according to Glasser's basic needs. *Educational Process: International Journal*, 5(2), 128-138. <https://doi.org/10.12973/edupij.2016.52.4>
- Maguire, S. L. & Pelloso, H. (2022). *Depression, anxiety, and stress severity impact social media use and TikTok addiction*. The University of Tennessee. 20.09.2023 tarihinde https://trace.tennessee.edu/utk_chanhonoproj/2511 adresinden erişilmiştir.
- Marengo, D., Fabris, M. A., Longobardi, C. & Settanni, M. (2022). Smartphone and social media use contributed to individual tendencies towards social media addiction in Italian adolescents during the COVID-19 pandemic. *Addictive Behaviors*, 126, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2021.107204>
- McWhirter & Benedict, T. (1990). Loneliness: A review of current literature, with implications for counseling and research. *Journal of Counseling & Development*, 68(4), 417-422. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1990.tb02521.x>
- Meral, K. Z. (2021). Social media short video-sharing TikTok application and ethics: Data privacy and addiction issues. M. N. Taşkıran & F. Pınarbaşı (Ed.), *Multidisciplinary approaches to ethics in the digital era* içinde (ss. 147-165). IGI Global.
- Mumtazah, F. F. (2022). *Uji validitas dan reliabilitas alat ukur TikTok addiction*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Universitas Pendidikan Indonesia.
- NTV. (2024). *TikTok, ABD'de tamamen yasaklanma ile karşı karşıya*. 10.09.2023 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/teknoloji/tiktok-abd-de-tamamen-yasaklanma-ile-karsi-karsiya,ecqgamtFo0abVYpC6bY2Dw> adresinden erişilmiştir.
- Omar, B. & Dequan, W. (2020). Watch, share or create: The influence of personality traits and user motivation on TikTok mobile video usage. *International Journal of Information Management (ijIM)*, 14(4), 121-137. <https://doi.org/10.3991/ijim.v14i04.12429>
- Peper, E. & Harvey, R. (2018). Digital addiction: Increased loneliness, anxiety, and depression. *NeuroRegulation*, 5(1), 3-8. <https://doi.org/10.15540/nr.5.1.3>
- Perlman, D. & Peplau, L. A. (1981). Toward a social psychology of loneliness. R. Gilmour & S. Duck (Ed.), *Personel relation in disorder* içinde (ss. 31-56). Academic Press.
- Perlman, D. & Peplau, L. A. (1984). Loneliness research: A survey of empirical findings. L. A. Peplau & S. E. Goldston (Ed.), *Preventing the harmful consequences of severe and persistent loneliness* içinde (ss. 13-46). National Institute of Mental Health.
- Pınarbaşı, T. E. & Astam, F. K. (2020). "Vazgeçmek mümkün mü?": Kuşakların dijital detoks deneyimleri üzerine bir analiz. *Atatürk İletişim Dergisi*, 20, 5-27. <https://doi.org/10.32952/atauniiletisim.775351>
- Ponnusamy, S., Iranmanesh, M., Foroughi, B. & Hyun, S. S. (2020). Drivers and outcomes of Instagram addiction: Psychological well-being as moderator. *Computers in Human Behavior*, 107, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106294>
- Sabir, I., Nasim, I., Majid, M. B., Mahmud, M. S. & Sabir, N. (2020). TikTok addictions and its disorders among youth of Pakistan. *Scholedge International Journal of Multidisciplinary & Allied Studies*, 7(6), 140-146. <https://doi.org/10.19085/sijmas070602>
- Sarıoğlu, E. B. & Gürege, E. P. (2024). Duygusal yalnızlığa bir çözüm olarak Chatgpt: Kişilerarası iletişimin yeni aracı. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, Cumhuriyet'in 100. Yılında Geleceğin İletişimi Özel Sayısı, 81-107. <https://doi.org/10.17829/turcom.1360418>

- Sarman, A. & Tuncay, S. (2023). The relationship of Facebook, Instagram, Twitter, TikTok and WhatsApp/Telegram with loneliness and anger of adolescents living in Turkey: A structural equality model. *Journal of Pediatric Nursing*, 72, 16-25. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2023.03.017>
- Satici, S. A. (2019). Facebook addiction and subjective well-being: A study of the mediating role of shyness and loneliness. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(1), 41-55. <https://doi.org/10.1007/s11469.017.9862-8>
- Savcı, M. & Aysan, F. (2018). #Kişilerarası yetkinlik, yalnızlık, olumsuz değerlendirilme korkusu, ödül ve cezanın sosyal medya bağımlılığını yordama ve sosyal medya kullanan-kullanmayan ergenleri doğru sınıflandırma düzeyi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5, 431-471. <https://doi.org/10.15805/addicta.2018.5.3.0032>
- Shettar, M., Karkal, R., Kakunje, A., Mendonsa, R. D. & Chandran, V. M. (2017). Facebook addiction and loneliness in the post-graduate students of a University in Southern India. *International Journal of Social Psychiatry*, 63(4), 325-329. <https://doi.org/10.1177/002.076.40177058>
- Smith, T. & Short, A. (2022). Needs affordance as a key factor in likelihood of problematic social media use: Validation, latent profile analysis and comparison of TikTok and Facebook problematic use measures. *Addictive Behaviors*, 129, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2022.107259>
- Uzuncakmak, T., Taplak, A. S. & Polat, S. (2022). The relationship between purpose of social media use, social support, loneliness and depression: A sample of first year university students. *International Journal of Caring Sciences*, 15(2), 1322-1329.
- Vaterlaus, J. M. & Winter, M. (2021). TikTok: An exploratory study of young adults' uses and gratifications. *The Social Science Journal*, 58(1), 1-20. <https://doi.org/10.1080/03623.319.2021.1969882>
- We are social. (2023). *Digital 2023*. 09.09.2023 tarihinde <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/digital-2023/adresinden-erişilmiştir>.
- Yang, C.-C. (2016). Instagram use, loneliness, and social comparison orientation: Interact and browse on social media, but don't compare. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(12), 703-708. <https://doi.org/10.1089/cyber.2016.0201>
- Ye, J.-H., Wu, Y.-T., Wu, Y.-F., Chen, M.-Y. & Ye, J.-N. (2022). Effects of short video addiction on the motivation and well-being of Chinese vocational college students. *Frontiers in Public Health*, 10, 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.847672>
- Ye, S., Ho, K. K. & Zerbe, A. (2021). The effects of social media usage on loneliness and well-being: Analysing friendship connections of Facebook, Twitter and Instagram. *Information Discovery and Delivery*, 49(2), 136-150. <https://doi.org/10.1108/IDD-08-2020-0091>
- Yetkiner, B. & Öztürk, B. (2020). Kullanımlar ve doyumlar yaklaşımı bağlamında İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinin TikTok kullanımı. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(5), 215-236.
- Zahra, M. F., Qazi, T. A., Ali, A. S., Hayat, N. & Hassan, T. U. (2022). How Tiktok addiction leads to mental health illness? Examining the mediating role of academic performance using structural equation modeling. *Journal of Positive School Psychology*, 6(10), 1490-1502.
- Zhang, Y. (2022). How psychological factors impact Chinese youth TikTok addiction. *International Conference on Social Sciences and Humanities and Arts (SSHA 2022)*, 653, 43-50. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.220401.009>
- Zhou, Y.-M. & Lee, S.-H. (2021). A study on the influencing factors on flow & addiction of Tiktok service users. *Journal of the Korea Convergence Society*, 12(3), 125-132. <https://doi.org/10.15207/JKCS.2021.12.3.125>

The Use of TikTok by University Youth: The Relationship Between Emotional and Social Loneliness and TikTok Addiction

Şükrü BALCI*
Tuğçe Esin AKGÜL**
Fatma Kübra ASTAM***

TikTok has emerged as a globally popular platform, particularly among the younger demographic, within the swiftly evolving landscape of social media. This surge in interest presents researchers with a novel realm for exploration. Users engage with TikTok for various purposes, including self-expression, content archiving, social interaction, and seeking refuge from reality (Omar & Dequan, 2020). Additionally, motivations such as realism, charisma, fostering activity, community building, engaging with majority trends, exploring diverse content, and seeking entertainment or gaming experiences have been noted (Vaterlaus & Winter, 2021). Younger users, in particular, are drawn to TikTok for purposes such as obtaining information, facilitating communication, seeking entertainment, socializing, finding leisure activities, and alleviating stress (Yetkiner & Öztürk, 2020). The surging popularity of TikTok has also positioned it as one of the most addictive social networking platforms. TikTok entices users with features like the ability to watch videos without logging in and a streaming layout tailored to individual preferences. The “For You” tab further encourages users by curating content specifically for them. TikTok’s algorithm continuously updates the stream based on user engagement metrics such as views, shares, likes, and comments. This intuitive evaluation of user preferences ensures that similar content is seamlessly integrated into the stream, fostering an environment conducive to extended browsing and increased engagement with the network.

* Prof. Dr., Selçuk University, Faculty of Communication, Department of Journalism, Konya, Türkiye, E-mail: sukrubalci@selcuk.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0477-0622

** Lecturer, PhD, Osmaniye Korkut Ata University, Department of Marketing and Advertising, Osmaniye, Türkiye, E-mail: tesinakgul@osmaniye.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6790-0420

*** PhD Student, Anadolu University, Institute of Graduate Education, Department of Press and Publication, Eskişehir, Türkiye, E-mail: fatmakubraastam@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5056-4558

In addition to exploring the addictive tendencies within social networking applications, numerous studies have delved into the addictive impact of specific content types on users, with short videos emerging as a prominent focus in recent research. Individuals exhibiting addiction to short videos have been found to experience elevated levels of depression, anxiety, stress, loneliness, social anxiety, attention deficits, and other adverse mental health outcomes, alongside diminished life satisfaction and sleep quality, in comparison to non-users and moderate consumers (Chao et al., 2023). Furthermore, addicted users tend to encounter heightened academic stress, reduced academic performance, increased incidents of bullying, and strained parental relationships. Additionally, research indicates that addiction to short videos exerts a detrimental influence on students' learning motivation and positive learning psychology (Ye et al., 2021). Moreover, a positive correlation has been observed between TikTok usage and feelings of social anxiety, happiness, and loneliness, owing to its focus on short-form video content. Conversely, heightened social anxiety, loneliness, and happiness contribute to a propensity for seeking connections, consequently exacerbating TikTok addiction. Within this framework, loneliness is sometimes identified as a catalyst for TikTok addiction, serving as a means of escapism from reality (Zhang, 2022, p. 23).

This study aims to explore the relationship between TikTok addiction and loneliness by addressing a pressing contemporary issue and examining the impact of social, emotional family, and emotional romantic loneliness on TikTok addiction. Conducted as field research, the study utilized the "Social and Emotional Loneliness Scale for Adults" (Akgül, 2020) and the "TikTok Addiction Scale" (Chen, 2021). Data collection involved administering face-to-face surveys to a sample of 550 volunteer participants from three universities in Eskişehir (Anadolu University, Eskişehir Osmangazi University, Eskişehir Technical University). The study formulated hypotheses based on existing literature to investigate the relationship between loneliness and TikTok usage, thereby contributing to addiction literature. Specifically, the following hypotheses were tested: "Social loneliness has a positive and significant effect on TikTok addiction", "Emotional family loneliness has a positive and significant effect on TikTok addiction", and "Emotional romantic loneliness has a positive and significant effect on TikTok addiction".

Based on the findings, it was discerned that the levels of TikTok addiction and emotional loneliness varied based on the gender of the participants. Notably, men exhibited higher average scores in social loneliness and emotional family loneliness compared to women. Further analysis of emotional loneliness sub-factors (social loneliness, emotional family loneliness, emotional romantic loneliness) revealed a statistically significant difference between genders, with males scoring higher in social loneliness and emotional family loneliness. However, no statistically significant difference was found between emotional romantic loneliness and gender. These findings align with previous studies in the field (Barreto et al., 2021). Moreover, when examining the relationship between TikTok addiction and sub-dimensions of emotional loneliness (social loneliness, emotional family loneliness, emotional romantic loneliness), as well as TikTok usage time, a low-level positive correlation was observed. Specifically, as TikTok addiction increased, levels of social loneliness and emotional family loneliness also increased. Similarly, an increase in TikTok usage time was associated with elevated emotional family loneliness and emotional romantic loneliness. Furthermore, there was a positive

association between the duration of TikTok use and the severity of TikTok addiction. These findings shed light on the intricate relationship between TikTok usage patterns and emotional well-being.

Based on the data collected in our study aimed at exploring the relationship between TikTok addiction and emotional loneliness, it was established that social loneliness exerts a positive and significant influence on TikTok addiction. Specifically, individuals experiencing higher levels of social loneliness are more prone to developing TikTok addiction. This finding confirms the hypothesis that “Social loneliness has a positive and significant effect on TikTok addiction”. Moreover, it was uncovered that emotional family loneliness and emotional romantic loneliness also play a significant role in predicting TikTok addiction, suggesting that feelings of loneliness within familial and romantic relationships contribute to the development of TikTok addiction. Our findings align with existing research in the field (Chao et al., 2023; Zhang, 2022), indicating consistency in the relationship between TikTok addiction and loneliness across different studies. Furthermore, previous studies have highlighted the adverse effects of TikTok addiction on the mental health and personality traits of university students, including increased levels of depression and anxiety, as well as negative impacts on personality traits (Sabir et al., 2020; Zahra et al., 2022).

In conclusion, our study adds to the limited body of research conducted in Turkey investigating the association between TikTok addiction and emotional as well as social loneliness. By examining the duration of TikTok usage among university students and assessing the relationship between emotional and social loneliness and TikTok addiction, our research contributes valuable insights to the field. Additionally, the validation of the scales used further strengthens the credibility of our findings.